

**BELGISCHE SENAAT****ZITTING 1980-1981**

12 MAART 1981

**Voorstel van wet tot bevordering van de vestiging en de investering in de landbouw**

(Ingediend door de heer Sondag c.s.)

**TOELICHTING**

Er is steeds minder belangstelling voor het beroep van landbouwer, zodat de actieve landbouwbevolking voortdurend afneemt; dit is vooral het geval bij de jongeren, die ontmoedigd en afgestoten worden door de overneming van bedrijven welke economisch en sociaal ondraaglijk is geworden.

Het hoofddoel waarnaar de land- en tuinbouw streeft, is de verbetering van de vestigingsvoorwaarden in de gezinsbedrijven veeleer dan de indienstneming van werknemers.

Weliswaar zijn sinds een twintigtal jaren verscheidene maatregelen genomen om de overneming van bedrijven in die sector te bevorderen, zoals bijvoorbeeld de instelling van het Landbouwinvesteringsfonds bij de wet van 15 februari 1961.

Deze maatregelen volstaan evenwel niet meer, omdat de kosten van overneming ondraaglijk zwaar geworden zijn, vooral als gevolg van de investeringslasten: niet alleen de omvang van de investeringen is in aanzienlijke mate toegenomen, maar sinds april 1980 zijn ook de rentetarieven gestegen van 11,5 pct. tot 14,25 pct. Voor kaskrediet moest in april 1980 zelfs 19 pct. worden betaald en het tarief bedraagt nu nog meer dan 16 pct.

**SENAT DE BELGIQUE****SESSION DE 1980-1981**

12 MARS 1981

**Proposition de loi encourageant l'installation et l'investissement en agriculture**

(Déposée par M. Sondag et consorts)

**DEVELOPPEMENTS**

La désaffection vis-à-vis de la profession agricole empire, entraînant une diminution croissante de la population agricole active, principalement en ce qui concerne les jeunes, accablés et refoulés par des reprises d'exploitations économiquement et socialement insupportables.

L'objectif essentiel en agriculture et en horticulture est d'améliorer les conditions d'installation dans des entreprises agricoles familiales, plutôt que de favoriser l'engagement de travailleurs salariés.

Certes, des mesures ont été prises depuis une vingtaine d'années pour encourager les reprises professionnelles dans ce secteur. Pensons, en particulier, à la création du Fonds d'investissement agricole par la loi du 15 février 1961.

Mais, ces mesures sont devenues insuffisantes, à la suite, d'une part, de l'alourdissement excessif des coûts de ces reprises, particulièrement en fonction des charges d'investissements: non seulement les volumes d'investissement se sont considérablement développés, mais, en outre, les taux d'intérêt sont passés de 11,5 p.c. à 14,25 p.c. depuis le mois d'avril de l'année 1980. Les crédits de caisse ont même connu des taux de 19 p.c. en avril 1980 et ils se maintiennent à plus de 16 p.c.

Die toestand moet worden rechtgezet, vooral voor de jongeren die zich in de land- en tuinbouw vestigen, door de overneming van levensvatbare familiale landbouwbedrijven opnieuw mogelijk te maken en bovendien ook hun voortbestaan te verzekeren.

In de laatste jaren is het aantal nieuwe vestigingen in de landbouw gedaald tot minder dan duizend per jaar. Als deze trend zich voortzet, zal het aantal landbouwers in één generatie met de helft verminderd zijn; en dat terwijl België, vergeleken met de rest van de wereld, nu reeds onder het minimum zit. Dit heeft onberekenbare gevolgen voor de instandhouding van het oorspronkelijk agrarisch milieu, voor de hele economie, onze zekerheid en onze onafhankelijkheid inzake voedselvoorziening.

De verzwakking van de landbouwsector zou zware gevolgen hebben voor het werkgelegenheidsbeleid.

Het regeerakkoord bepaalt in titel I, hoofdstuk V, evenwel uitdrukkelijk dat de Regering zich zal inzetten om de vestiging van jonge landbouwers aan te moedigen door ervoor te zorgen dat zij « in de materies die hun aanbelangen », ook de maatregelen met betrekking tot de KMO's kunnen genieten.

Volgens de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering, aangevuld door de wet van 10 februari 1981, de zogenoemde herstelwet inzake de middenstand, vallen de landbouwers inderdaad onder degenen op wie de herstelprogramma's van toepassing zijn.

Maar die maatregelen blijken reeds ontoereikend te zijn voor de landbouwsector.

Wij stellen dus voor de belangrijkste wetsbepalingen zo snel mogelijk aan te passen ten einde de jonge landbouwers er eveneens voor in aanmerking te laten komen, in overeenstemming met de regeringsverklaring en het herstelprogramma voor de landbouw.

In dit wetsvoorstel beperken wij ons bewust tot de vestigingspremies en de rentesubsidies; de fiscale maatregelen zijn het onderwerp van een ander parlementair initiatief, dat in de Kamer van Volksvertegenwoordigers een gunstige ontwikkeling schijnt te zullen krijgen.

#### Commentaar bij de artikelen

##### Artikel 1

In de eerste plaats wordt de wet van 4 augustus 1978 aangevuld, welke wet reeds is gewijzigd door de wet van 10 februari 1981, door aan artikel 1 van die wet een letter *f* toe te voegen waarin wordt bepaald dat een premie voor een eerste vestiging wordt toegekend aan personen van ten hoogste 40 jaar oud die zich voor het eerst vestigen op een land- of tuinbouwbedrijf dat in aanmerking komt voor het Landbouw-investeringsfonds. De laatstbedoelde voorwaarde is verantwoord door de noodzaak om de eenheid van het gemeenschappelijk landbouwbeleid te handhaven in het raam van de Europese richtlijnen.

Il s'agit donc de redresser la situation, par priorité au niveau des jeunes s'installant dans l'agriculture ou l'horticulture, en relançant les reprises d'exploitations familiales viables, tout en assurant par ailleurs leur sauvegarde.

Au cours des dernières années, le nombre d'installations en agriculture s'est réduit jusqu'à moins d'un millier par année. Si cette tendance se maintenait, nous assisterions à la disparition de la moitié des agriculteurs en une génération, alors que nous sommes déjà au-dessous du seuil le plus bas au niveau mondial. D'où des risques incalculables pour la survie du milieu rural authentique, pour l'ensemble de l'économie et pour notre sécurité et notre indépendance alimentaire.

L'affaiblissement du secteur agricole entraînerait des conséquences graves en ce qui concerne la politique de l'emploi.

Or, l'accord gouvernemental, en son titre I, chapitre V, s'est précisément engagé nettement dans la voie de l'encouragement à l'établissement des jeunes agriculteurs, en disposant qu'ils bénéficieront « dans les matières qui les concernent » des mesures se rapportant aux PME.

La loi du 4 août 1978 de réorientation économique, complétée par la loi du 10 février 1981, dite loi de redressement relative aux classes moyennes, inclut en effet, les agriculteurs parmi les bénéficiaires des programmes de redressement.

Toutefois, le dispositif élaboré s'avère déjà inadéquat pour le secteur de l'agriculture.

Nous proposons donc d'adapter au plus tôt les principales dispositions législatives visées, afin de les rendre enfin accessibles aux jeunes agriculteurs, dans le cadre de la déclaration gouvernementale et du programme de relance de l'activité agricole.

Dans la présente proposition de loi, nous nous en tenons volontairement aux primes d'installation et aux subventions-intérêts, renvoyant les mesures fiscales à une autre initiative, telle qu'elle semble évoluer favorablement à la Chambre des représentants.

#### Commentaire des articles

##### Article 1<sup>er</sup>

Il s'agit tout d'abord de compléter la loi du 4 août 1978, déjà modifiée par la loi du 10 février 1981, en ajoutant à l'article 1<sup>er</sup> de cette loi un littéra *f* qui prévoit la possibilité d'accorder une prime de premier établissement aux personnes qui n'ont pas dépassé l'âge de 40 ans et qui, la première fois, s'établissent dans une entreprise agricole ou horticole pouvant bénéficier du Fonds d'Investissement agricole. Cette dernière condition est justifiée par la nécessité de sauvegarder l'unicité de la politique agricole commune, dans le cadre des directives européennes.

De leeftijdsgrens van 40 jaar lijkt ons beter te passen bij de specifieke situatie in landbouwerskringen, waar vestigingen in het beroep nog op latere leeftijd geschieden tengevolge van de aard van de familiale landbouwbedrijven.

Bovendien zijn personen die zich als landbouwer vestigen, meestal niet ingeschreven bij de RVA en kunnen zij daardoor niet in aanmerking komen voor de vrijstelling van de leeftijdsvoorwaarde waarin de wet van 10 februari 1981 voorziet.

## Artikel 2

Dit artikel beoogt de wet in overeenstemming te brengen met de wijzigingen voorgesteld in artikel 1 (toevoeging van een letter *f*) en in artikel 3 (toevoeging van een art. 11ter).

## Artikel 3

Er wordt voorgesteld in de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering (gewijzigd bij de wet van 10 februari 1981) een artikel 11ter op te nemen dat het mogelijk maakt een premie van ten hoogste 100 000 frank toe te kennen aan een ieder die een gezinslandbouwbedrijf sticht of overneemt, overeenkomstig artikel 1, *f* (voorwaarden van het Landbouwinvesteringsfonds).

De wet van 10 februari 1981 voorziet in de toekenning van een premie van eerste vestiging ten belope van 50 000 frank en van premies van ten hoogste 100 000 frank per in dienst genomen werknemer (120 000 frank voor een eerste werknemer).

Het is duidelijk dat de aanwerving van werknemers in de landbouw slechts uitzonderlijk zal geschieden; het is de vestiging van een landbouwer die van allereerste belang is, zoals wij in de toelichting hebben uiteengezet.

Dit artikel strekt dus om de hulp zo doeltreffend mogelijk te maken, en toch te voorkomen dat de landbouwers een bevoorrechte behandeling krijgen: de vermeerdering van de premie van eerste vestiging, zonder cumulatie tijdens hetzelfde jaar met de tewerkstellingspremie, lijkt ons voor de landbouwers beter te zijn en per slot van rekening ook billijker.

Laten we hopen dat op die wijze een tweeduizendtal jonge landbouwers per jaar opnieuw vertrouwen krijgen in de landbouw, die immers ten grondslag ligt aan het voortbestaan en de ontwikkeling van een groot aantal andere KMO's, zowel bovenstrooms als benedenstrooms.

Voor deze aanpassing van de wet wordt geen beroep gedaan op begrotingsmiddelen bestemd voor het relancebeleid in de sector van de KMO's.

De voorgestelde aanpassing is sociaal verantwoord en economisch rendabel.

La limite d'âge portée à 40 ans, nous paraît mieux adaptée à la situation spécifique du milieu agricole qui connaît des installations professionnelles encore sensiblement plus tardives, par la nature même des entreprises familiales agricoles.

Il convient aussi de noter que les agriculteurs qui s'installent ne seront généralement pas inscrits à l'ONEM et que, de ce fait, ils ne pourraient pas bénéficier de la dispense d'âge prévue par la loi du 10 février 1981.

## Article 2

Cet article vise à mettre la loi en concordance avec les modifications proposées à l'article 1<sup>er</sup> (ajout d'un littéra *f*) et à l'article 3 (ajout d'un art. 11ter).

## Article 3

Il est précisément proposé d'insérer un article 11ter dans la loi du 4 août 1978 de réorientation économique (modifiée par la loi du 10 février 1981), permettant d'accorder une prime d'un maximum de 100 000 francs à toute personne qui crée ou reprend une entreprise agricole familiale conformément à l'article 1<sup>er</sup>, *f*, (conditions du Fonds d'investissement agricole).

La loi du 10 février 1981 prévoit l'octroi d'une prime de premier établissement d'un montant de 50 000 francs et de primes d'un montant maximum de 100 000 francs par travailleur engagé (120 000 francs pour un premier travailleur).

Il est évident que l'engagement de travailleurs sera exceptionnel en agriculture, alors que c'est l'installation d'un agriculteur qui est primordiale, comme nous l'avons souligné dans l'exposé des motifs.

Cet article vise donc à rendre l'aide la plus efficace possible tout en évitant de créer un régime privilégié en faveur des agriculteurs: la majoration de la prime de premier établissement, sans cumul au cours de la même année avec la prime d'emploi, nous paraît mieux appropriée à la situation des agriculteurs et, finalement, plus équitable.

Espérons qu'ainsi quelque deux mille jeunes agriculteurs puissent enfin retrouver confiance chaque année dans cette activité qui, en effet, conditionne la survie, voire le développement de bon nombre d'autres PME en amont et en aval de l'agriculture.

Cet aménagement législatif ne compromet pas l'enveloppe budgétaire réservée à la politique de relance dans le secteur des PME.

L'adaptation proposée est socialement justifiée et économiquement rentable.

## Artikel 4

Dit artikel heeft ten doel de wet van 15 februari 1961 houdende oprichting van het Landbouwinvesteringsfonds aan te passen door opheffing van de beperking van de maximum-rentetoelage, die thans is vastgesteld op 5 pct. Deze bepaling is in de huidige omstandigheden van het grootste belang omdat de rentevoeten van de leningen zo hoog liggen en de lasten ervan ondraaglijk zijn geworden voor de jongeren en al degenen die verplicht zijn te investeren voor de uitbreiding of de modernisering van hun landbouwbedrijf.

Deze maatregel zal rechtstreeks ten goede komen aan de ondernemingen die voor de landbouw werken.

\*\*

## VOORSTEL VAN WET

## ARTIKEL 1

Artikel 1 van de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering wordt aangevuld als volgt :

« f) Een premie van eerste vestiging voor de personen die de leeftijd van 40 jaar niet hebben overschreden en die zich voor het eerst vestigen in een land- of tuinbouwbedrijf dat in aanmerking komt voor het Landbouwinvesteringsfonds, ingesteld door de wet van 15 februari 1961. »

## ART. 2

Artikel 2, g, van dezelfde wet wordt gewijzigd als volgt :

« g) Aan de land- en tuinbouwondernemingen wat betreft de tegemoetkomingen bedoeld in de artikelen 1 en 7 tot 11ter van deze wet. »

## ART. 3

In dezelfde wet wordt een artikel 11ter ingevoegd luidende:

« Ten einde de personen die zich in een familiaal land- of tuinbouwbedrijf willen vestigen, te helpen en aan te moedigen, kan een premie van eerste vestiging van ten hoogste 100 000 frank worden toegekend overeenkomstig de bepalingen van artikel 1, f, van deze wet. Deze premie kan tijdens hetzelfde jaar en voor dezelfde landbouwer niet worden gecumuleerd met de arbeidsplaatspremie in de zin van artikel 10 van de wet van 4 augustus 1978, gewijzigd door de wet van 10 februari 1981. »

## Article 4

Cet article vise à adapter la loi du 15 février 1961 portant création du Fonds d'investissement agricole, en supprimant la limitation de la subvention-intérêt maximale, actuellement fixée à 5 p.c. Cette disposition est des plus importante dans les circonstances présentes, étant donné les taux élevés des emprunts et, par conséquent, les charges insupportables pour les jeunes et tous ceux qui sont acculés à investir en vue du développement ou de la modernisation de leur entreprise agricole.

Les répercussions seront directement favorables aux entreprises en amont de l'agriculture.

J. SONDAG.

\*\*

## PROPOSITION DE LOI

ARTICLE 1<sup>er</sup>

L'article 1<sup>er</sup> de la loi du 4 août 1978 de réorientation économique est complété comme suit :

« f) Une prime de premier établissement aux personnes qui n'ont pas dépassé l'âge de 40 ans et qui s'établissent pour la première fois dans une entreprise agricole ou horticole pouvant bénéficier du Fonds d'Investissement agricole créé par la loi du 15 février 1961. »

## ART. 2

L'article 2, g, de la même loi est modifié comme suit :

« g) Aux entreprises agricoles et horticoles, en ce qui concerne les aides visées par les articles 1 et 7 à 11ter. »

## ART. 3

Un article 11ter, libellé comme suit, est inséré dans la même loi :

« En vue d'aider et d'encourager les personnes désireuses de s'installer dans une entreprise familiale agricole ou horticole, une prime de premier établissement d'un montant maximum de 100 000 francs peut être accordée, conformément aux dispositions de l'article 1<sup>er</sup>, lettre f, de la présente loi. Cette prime ne peut être cumulée, au cours de la même année, dans le chef du même agriculteur, avec la prime d'emploi au sens de l'article 10 de la loi du 4 août 1978 modifiée par la loi du 10 février 1981. »

## ART. 4

Het tweede deel van het tweede lid en het vierde lid van artikel 9 van de wet van 15 februari 1961 houdende oprichting van een Landbouwinvesteringsfonds worden opgeheven.

## ART. 5

De bepalingen van deze wet zijn van toepassing vanaf 1 januari 1981.

## ART. 4

La seconde partie de l'alinéa 2 et l'alinéa 4 de l'article 9 de la loi du 15 février 1961 portant création d'un Fonds d'investissement agricole sont supprimés.

## ART. 5

Les dispositions de la présente loi sont d'application à partir du 1<sup>er</sup> janvier 1981.

J. SONDAG.  
M. SMEERS.  
R. BASECQ.  
R. BATAILLE.  
A. BOGAERTS.  
A. VAN NEVEL.  
A. BRUART.  
A. DALEM.